

Яровий Д.О.

ДИСКУРСИВНІ ФРЕЙМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО ПРОТИСТОЯННЯ В СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА

Анотація. Дослідження поняттєвої межі феномену громадянського протистояння у співвіднесенні з подібними, такими як «громадянська війна», «громадянський конфлікт», «соціальний конфлікт», «соціальна напруженість», довело важливість вивчення громадянського протистояння для розуміння соціально-психологічних процесів в українському суспільстві та упередження їх негативних соціальних наслідків. Громадянське протистояння було визначено як комплексний процес внутрішньодержавної конfrontації між групами в суспільстві, який характеризується наявністю у сторін глибоких ціннісних та ідеологічних протиріч.

Враховуючи те, що громадянське протистояння охоплює практично всі верстви населення, і процес дає можливості для політико-психологічного впливу та маніпуляцій, в статті ставиться питання про визначення дискурсивних фреймів громадянського протистояння, з метою вивчення особливостей втілення громадянського протистояння у дискурсі та на таких його площах як соціальні медіа.

Ключові слова: дискурсивні фрейми, громадянське протистояння, критичний дискурс-аналіз, соціальні медіа.

Постановка проблеми. Доцільність дослідження громадянського протистояння в Інтернеті обумовлена важливістю цього інструменту для політичного та психологічного впливу на суспільству. В сучасних умовах, зокрема в Україні, роль соціальних медіа в політичній мобілізації суспільства надзвичайна велика. В кризових умовах, в яких протягом вже досить тривалого часу знаходитьсья країна, дискурс в соціальних медіа породжує значні виклики безпеці та є надзвичайно динамічним. Це втілюється в діяльності віртуальних спільнот та груп

інтересів, які мають оперативний вихід на широку низку каналів комунікацій та активно продукують певний дискурс. Цілями таких маніпуляцій в Інтернеті є зазвичай або активізація, або ж навпаки, пригнічення певної суспільної активності [1].

Аналіз комунікації в Інтернеті потребує розуміння того, як конструюється протистояння, щоб здійснити його дослідження систематично та комплексно. Важливою особливістю Інтернет-комунікацій як інструментом дискурсу є зворотній зв'язок комунікатора та аудиторії, що веде до розширення учасників дискурсу, які долучаються до його формування. Ілюзія участі в діалозі, особливо такому, що стосується актуальних проблем суспільства, веде до більшого впливу на учасників, ніж пасивне сприйняття інформації, оскільки особи, що виступають в дійстві в ролі учасників, більшою мірою склонні змінювати своє сприйняття реальності [2].

Для соціальних медіа, в яких весь контент створюється саме користувачами, це положення є ще більш актуальним та важливим. Окрім того, що контент соціальних медіа створюється самими комунікаторами, в цьому середовищі відбувається активна групова поляризація, а саме оформлення різномірних думок та позицій учасників в протилежні взаємовиключні позиції. Така поляризація зазвичай відбувається після тривалих дискусій, які створюють протилежні точки зору і змушують комунікаторів до емоційної реакції на тих, хто висловлює протилежну думку. Внаслідок дискусії посилюється екстремальність групового рішення, і чим далі зміщені переваги членів групи від середніх, тим більшою буде величина поляризації [3].

Групова поляризація в соціальних медіа виступає як психологічний механізм дроблення дискурсів та сприяє нарощуванню громадянського протистояння. Розгляд цих

процесів має бути позбавлений оціночного ставлення до них як до позитивних або негативних, оскільки деструктивний вплив та забезпечення плюралізму мають врівноважувати один одного. В той же час, малігнізація протистояння можлива з тих чи інших причин, і розробки механізмів її упередження залишаються важливими завданнями політичних психологів.

Мета статті – визначити особливості формування дискурсивних фреймів громадянського протистояння в соціальних медіа та окреслити схему їх подальшого дослідження.

Результати теоретичного дослідження

Існує три основні пояснення цього феномену. Згідно з інформаційною теорією, комунікатори обирають ті аргументи, які виглядають більш переконливо, та сприймають переконливість опонентів залежно від їхньої точки зору. Нормативна теорія вважає, що порівнюючи свою позицію з іншими, комунікатор починає ще більш наполягати на своєму через те, що хоче ідентифікуватися з групою, яку підтримує [4]. Третій підхід – самокатегоризація – відрізняється тим, що комунікатор ідентифікує себе не з іншими членами групи, а з власними поглядами про належну поведінку членів групи, тобто сам підганяє себе під стереотип. Навіть за відсутності прямого соціального впливу, у цьому випадку, людина розділяє нормативні групові цінності і декларує їх все потужніше [5].

Результатом групової поляризації є те, що групи ще менш співпрацюють одна з одною, і конкуренція між ними посилюється. Важливо відзначити, що, на відміну від цензураних просторів, в яких існують обмеження напрямку дискурсу (редакційна політика у ЗМІ, самоцензура при особистому наочному спілкуванні), в соціальних медіа групова поляризація через диспут

фактично не обмежується в засобах, що дозволяє їй протікати набагато швидше та інтенсивніше.

Окрім низького емоційного контролю та самоцензури у значній кількості користувачів Інтернету, факторами, які сприяють більш швидкій груповій поляризації в Інтернеті, є спонтанність комунікативної діяльності та оперативність реакції [6]. У зв'язку з цим, часто комунікатори не мають бажання або часу уважно дослідити аргументи інших, і реагують не на повідомлення, а на певні фрейми в ньому (наприклад, побачивши у дописі фразу «наш родной Луганск», агресивно налаштований до тимчасових переселенців комунікатор не читає текст повідомлення і одразу пише зневажливий коментар, що запускає ланцюг взаємної агресії).

Соціальні медіа також важливі з точки зору зміни підходу до суспільних комунікацій в сучасному українському суспільстві. Конкуренція дискурсів важлива та необхідна для забезпечення плюралізму та руху суспільства. В умовах, коли один з дискурсів стає домінуючим, він дуже швидко перетворюється на популистський та недіалогічний. Домінування такого дискурсу, яким би він не був, знижує перспективи розвитку та сприяє маніпуляціям, які комфортніше здійснювати за відсутності протидії. На думку українського філософа С.Дацюка, в Україні цій ситуації не дають втілитися контрдискурсії, тобто зіткнення дискурсів. Контрдискурсії не просто сперечаються, а підтримують або навіть формують різні реальності (наприклад, «люди телебачення принципово не розуміють людей соціальних мереж, а їм у свою чергу перші не цікаві»). В Україні контрдискурсії в соціальних медіа можуть виступати як альтернатива часто режисованим та запрограмованим політичним площацкам. Це дозволяє

ламати наявні дискурси та забезпечувати їхній плюралізм, тримати суспільство в тонусі та стимулювати розвиток [7].

На практиці дискурс моделюється у вигляді фреймів, стійких когнітивних структур, які описують певні явища або ситуації, є схемою його образу. Для комплексного дослідження дискурсивних фреймів необхідно пам'ятати, що громадянське протистояння в Україні, попри те, що стосується лише її громадян та інших членів українського суспільства, конструюються не лише всередині країни, оскільки не може розвиватися в ізоляції від зовнішніх акторів, особливо якщо йдеться про такий майданчик як соціальні медіа. Важливим фактором протистояння в Україні є зовнішній вплив, особливо та зокрема з боку Російської Федерації як країни-агресора [8]. Варто відзначити, що ще у 1999 році, коли переважна більшість громадян України не мала регулярного доступу до Інтернету, і про створення соціальних медіа не йшлося, в дослідженні інформаційного простору України М.М. Слюсаревським було відзначено, що інформаційний простір України є потенційно відкритим до масованої зарубіжної експансії, і відповідно було надано прогноз щодо вірогідного інформаційно-ідеологічного реваншу Російської Федерації в Україні [9].

Вплив Росії на громадянське протистояння в Україні відбувається шляхом застосування методів т.зв. «гібридної війни», яка передбачає застосування військових, напіввійськових (партизанських) так і невійськових (економічних, інформаційних, пропагандистських тощо) заходів [10]. Враховуючи історичний досвід ведення війн, варто відзначити, що подібний механізм протидії противнику, хоча і став надзвичайно популярним саме в останні роки, мав місце і раніше. Гібридною війною можна назвати і боротьбу ОУН-УПА з радянською владою (пропагандистський вплив на

місцевих жителів, збройне протистояння, диверсії), і японсько-китайську війну 1937-1945 (пропаганда, масове поширення опіуму на території суперника, диверсійні дії, провокації), і низку інших подібних конфліктів.

Отже, саме виникнення в дискурсі поняття гібридної війни та спричинена цим подальша поняттєва дифузія пов'язаних означень («терористи – сепаратисти – повстанці – ополченці», «київська хунта – режим Порошенка – українська влада», «патріоти – добровольці – карателі» тощо) має бути вигідним одній або кільком зі сторін в силу власних причин, що також може бути предметом подальшого дослідження. Наприклад, вживання поняття «гібридна війна» може бути в інтересах агресора як інструмент залякування («гібридне» як щось невідоме, а тому страшне), або ж навпаки, в інтересах української влади як інструмент стабілізації («так, війна, але ж гібридна»).

Більш того, наявність семантичної невизначеності в цій площині стимулює агресивні суперечки щодо тлумачення подій (наприклад, популярний коментар супротивників мобілізації «у нас АТО, а не війна, нехай воюють поліція та СБУ»). В цих та інших подібних випадках, йдеться про події чи про оцінку особистостей або процесів, комунікативний ефект дискурсу пов'язується не з раціональною, а з емоційною залученістю осіб, які сприймають ці повідомлення [11]. Відповідно, умовно «проросійська» ідентичність комунікатора не дозволяє йому називати комбатантів з боку окремих районів Луганської та Донецької областей «терористами», навіть у випадку, коли їхня діяльність підпадає під певні статті Кримінального кодексу. Аналогічно, представник однієї з підгруп умовно «проукраїнської» ідентичності, яка склонна до абсолютизації та ідеалізації бійців з добровольчих батальйонів, наполягатиме на означенні

«патріоти», навіть під час судового процесу над цими людьми через скоєння воєнних злочинів. Ця невизначеність активно використовується відповідними групами інтересів через подачу інформації, в тому числі через канал соціальних медіа.

Відповідно, без контекстуального значення встановлення реальних мотивів вживання терміну неможливе. Це є додатковим фактором обґрунтування необхідності проведення дискурс-аналізу як комплексного методу дослідження.

Дискурс-аналіз – якісний метод дослідження, який застосовується для розуміння зв'язку повідомень з контекстом, аналізу позицій зацікавлених сторін, що виражаються через дискурс, і розуміння процесів дискурсивної взаємодії. Він зосереджується на значенні і контексті повідомень, а також є більш відповідним інструментом для розуміння їх цілей та значення. Деякі дослідники називають об'єктами дискурс-аналізу режим, який визначає те, як люди висловлюються, беручи участь в різних сферах суспільного життя [12].

Критичний дискурс-аналіз співвідносить текст з іншими видами дискурсу (інтертекстуальність) та історичним і синхронним контекстом. Цей підхід до дослідження допомагає виявити як явну, так і неявну соціальну нерівність, виражену через дискурс, який є засобом домінування та соціальної сили. В критичному дискурс-аналізі неминучі концепти влади, історії та ідеології – як системи суджень та переконань, які висуває група, що має владу) [13].

Р.Водак у дослідженні критичного дискурс-аналізу стверджує, що незважаючи на впевненість людини в тому, що зазирнути в свідомість інших неможливо, існують певні ментальні процеси, які пов'язують виробництво та розуміння тексту як з висловлюваннями, текстом та

комунікацією, так і з соціальними явищами. Цей факт стає особливо очевидним при аналізі таких феноменів, як мовна поведінка, стереотипи, упередження, що притаманні соціальним групам [14].

З точки зору К. Джерджена, всі висловлювання, як і мова, є перформативними. Мова використовується не лише з метою описання або інформування, а для здійснення певних конвенційних соціально-осмислених діянь в системі відносин, до якої належать учасники комунікацій. Наприклад, емоційні висловлювання є не стільки означеннями, як демонстрацією ставлення, особливо коли вони доповнюються невербальними комунікаціями. Відповідно, ці висловлювання є не власністю окремої людини-комунікатора, а частиною відносин між мовниками, у зв'язку із цим вони подібні культурним ритуалам [15]. Дискурс-аналіз є тим методом, що дозволяє розкрити ці відносини більш детально та комплексно.

Крім того, соціальні медіа, в силу вищезгаданої свободи від цензури та часто від самоцензури, є площадкою, в якій експресія комунікаторів посилюється. Таким чином, дискурс в соціальних медіа є афективно позначеним, і емоційний компонент у значній мірі переважає над раціональним. Це призводить до прямих зіткнень представників протилежних ідентичностей, які продовжують цикл групової поляризації та творення нових ідентичностей з наборами цінностей та фреймів.

Р. Водак пише, що стереотипи та інші культурні фрейми відроджуються до життя у вигляді метафор, аналогій та натяків. Такі фрейми важко змінити. Більш того, люди можуть навіть ніколи зустрічатися, наприклад, з об'єктами стереотипу і не мати негативного досвіду взаємодії, але мати негативне судження. Прикладом цього можуть бути антисемітські переконання, які є найсильнішими серед них груп, які не мають контактів з

даною соціальною групою. Те ж саме стосується гендерної та етнічної нерівності, нерівності сексуальних меншин тощо. Стереотипи та упередження пов'язані значною мірою з комплексом когнітивних процесів, з яких найважливішим є зберігання досвіду індивіда як ситуативної моделі в короткостроковій та довгостроковій пам'яті. Упередження стають широко розповсюдженими в конкретні періоди та прив'язані до конкретних ідеологій в окремому соціополітичному контексті. Саме тут теорії, засновані на колективній пам'яті та колективному досвіді, мають бути підтвердженні релевантними емпіричними результатами. Наприклад, в різних країнах Європи антисемітські переконання мали різне коріння – релігія, індустріалізація, націонал-соціалістична ідеологія. В наші часу, ці стереотипи з багатовіковою історією не лише присутні в свідомості рядових громадян, а й використовуються в політичних цілях в дискурсі еліт [14].

Будь-які системи переконань, які існують на когнітивному та емоційному рівні та мають історичні корені, важко змінити. Такі системи та ідеології можна лише переформулювати та замінити на інші. Зміни ці відбуваються внаслідок глибинного переродження через катарсис. Власне, це одна з причин, які роблять предмет теперішнього дослідження актуальним. Війна в Україні виступає кatalізатором громадянського протистояння – суспільство може вижити та розпочати рух до єднання, або загинути разом із державою [10].

У формуванні фреймів важливу роль відіграє, хто з учасників боротьби дискурсів діє проактивно, а хто реактивно. Дослідження виборчої кампанії-2004 в США продемонстрували, що команда Джорджа Буша спромоглася перемогти, оскільки Керрі лише реагував на порядок денний, не висуваючи зустрічних пропозицій – таке поняття як «традиційні цінності» (патріархальне

розуміння родини, типові гендерні ролі, релігія, націоналізм, патріотизм, свобода слова та бізнесу) асоціювалося з республіканцями. Демократи не змогли зробити акцент на ціннісній складовій своєї програми, попри те, що боротьба з бідністю, соціальна рівність та фінансування освіти багатьма людьми розглядалися та розглядаються як цінності. Фрейм «цинності» був захоплений [14].

Звертаючись до прикладу України, варто відзначити виникнення подібних проблем у органів державної влади через відсутність проактивної роботи над створенням фреймів на нині окупованих територіях – у Криму та на Донбасі. Замість довготривалого «нав'язування» в цих регіонах проукраїнського дискурсу (порядку денного, стереотипів, цінностей), який міг б сприяти соціокультурній єдності населення, замість проведення поміркованої українізації, різні групи інтересів (не завжди лише ті, що перебували у владі) протягом десятиліть вдавалась до крайнощів – чи то до ігнорування наявності соціокультурного розлуму («Україна – єдина, а отже немає жодної різниці між галичанами та мешканцями Донбасу», або «українці та росіяни – один народ, чого нам ділити»), чи навпаки, до занадто жорстких дій, які викликали у населення виключно заперечення проукраїнських цінностей («замість пам'ятника Ворошилову побудуємо пам'ятник Бандері, а цей розмолотимо кувалдами»).

Інший приклад конфлікту дискурсів, який стимулює ескалацію громадянського протистояння, це негативна конотація фрейму «біженці з Донбасу» (офіційно – «тимчасово переміщені особи»). В дискурсі він вербалізований як «розпалювачі війни, що покликали в Україну Путіна». В соціальних медіа, у поєднанні з метафорами («заполонили», «затопили», «як таргани») це

відтворює дискурс ксенофобії, який не був характерним для України до початку російської агресії.

В той же час, відносно біженців з Криму в дискурсі соціальних медіа помітна значно менша агресія, що також потребує додаткового дослідження. Гіпотетично, це може бути пов'язане із тим, що на тематиці кримських татар (які складають значну частку людей, що залишили Крим) зручно спекулювати різним політичним групам інтересів, зокрема в силу популярності фрейму «захист національних меншин» в західному дискурсі.

Найбільш зручно здійснювати маніпуляції з дискурсивними фреймами, що лежать в «сірій зоні» ціннісного сприйняття, тобто не мають однозначної інтерпретації серед більшості поміркованих представників певної ідентичності. До таких можуть належати історичні події та постаті з неоднозначними інтерпретаціями, або сучасні події, достовірність яких важко перевірити, а тому ставлення до яких вимірюється належністю до певної ідентичності (наприклад, оцінка обстрілу населеного пункту невідомими військами – чи то українськими, чи військами представників окремих районів Донецької та Луганської областей).

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Таким чином, на формування дискурсивних фреймів впливають як внутрішні, так і зовнішні групи інтересів, ефективність діяльності яких значною мірою залежить від проактивності чи реактивності впливу. Ці фрейми досить глибоко вкорінюються в груповій свідомості, і їхня заміни можлива лише через злам та переформулювання, що робить теперішній етап розвитку українського суспільства зручним часом для роботи в цій сфері для різних груп. Враховуючи, що дискурсивні фрейми громадянського протистояння в соціальних медіа виникають та поширяються з високою інтенсивністю, що

значною мірою пояснюється природою самих соціальних медіа, це робить зазначену площадку важливою сферою активності. Групова поляризація в соціальних медіа відбувається швидше, дискурси дробляться і виникають нові ідентичності, що постійно входять у протистояння, що разом з низьким рівнем цензури та семантичною невизначеністю більшості важливих фреймів робить це середовище динамічним та продуктивним для здійснення впливу на суспільство.

Застосування критичного дискурс-аналізу для подальшого дослідження дискурсивних фреймів дозволить визначити механізми конструювання громадянського протистояння, ідентифікувати групи інтересів, які за ним стоять, та їхні мотиви, визначити, як вони діють. Кінцевою метою є розробка способів упередження малігнізації громадянського протистояння в соціальних медіа.

Література

1. Яровий Д.О. Конструювання громадянського протистояння як форми ескалації соціального конфлікту в Україні //Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Психологічні науки. – 2015. – № 128. – С. 307-311
2. Бородчак М.В. Особливості політичних маніпуляцій у сучасному інформаційному просторі та способи протистояння їм //Наукові студії із соціальної та політичної психології. – 2012. – № 30(33). – С. 283-293
3. Московичи С. От коллективных представлений к социальным //Вопросы социологии. – 1992. – Т. 1. – №. 2. – С. 83-96
4. Price V., Nir L., Cappella J. N. Normative and informational influences in online political discussions //Communication Theory. – 2006. – Т. 16. – №. 1. – С. 47-74

5. Turner J. C. Towards a cognitive redefinition of the social group //Social identity and intergroup relations. – 1982. – С. 15-40
6. Стексова Т. И. Речевая агрессия в интернет-комментариях как проявление социальной напряженности //Политическая лингвистика. – 2013. – №. 3. – С. 77-81
7. Дацюк С. Контрреволюція медіа. Контр-тренд – [Електронний ресурс] //Режим доступу до джерела:- intvua.com/news/article/1450949256-sergiy-datsyuk-kontrevolyutsiya-media-chastina-ii-meynstrim.html
intvua.com/news/article/1450949256-sergiy-datsyuk-kontrevolyutsiya-media-chastina-ii-meynstrim.html
8. Постанова Верховної Ради України про Звернення до ООН, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором – [Електронний ресурс] //Режим доступу до джерела:- <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/129-19>
9. Слюсаревський М.М. Політико-психологічний моніторинг інформаційного простору України: історія питання, методологія, основні результати //Наукові студії із соціальної та політичної психології. – 2012. – №. 1(4). – С. 173-186
10. Магда Є.В. Гібридна війна: вижити і перемогти // Віват. – 2015.
11. Кочубейник О. М. Замкнені простори: симптоми недіалогічності дискурсу //Педагогічний процес: теорія і практика. – 2015. – №. 3-4. – С. 59-64
12. Jørgensen M. W., Phillips L. J. Discourse analysis as theory and method. – Sage, 2002.
13. Водак Р. Критическая лингвистика и критический анализ дискурса //Политическая лингвистика. – 2011. – №.

4. – [Електронний ресурс] //Режим доступу до джерела:–
<http://cyberleninka.ru/article/n/kriticheskaya-lingvistika-i-kriticheskiy-analiz-diskursa>
14. Водак Р. Взаимосвязь «Дискурс общество»: когнитивный подход к критическому дискурс-анализу //Политическая лингвистика. – 2006. – №. 19. – [Електронний ресурс] //Режим доступу до джерела:–
cyberleninka.ru/article/n/vzaimosvyaz-diskurs-obschestvo-kognitivnyy-podhod-k-kriticheskому-diskurs-analizu
15. Gergen K.J. Realities and relationships: soundings in social construction. — Cambridge (MA): Harvard University Press, 1997

Reference

1. Iarovyi D.O. Konstruyuvannya hromadyans'koho protystoyannya yak formy eskalatsiyi sotsial'noho konfliktu v Ukrayini/ D.O. Iarovyi // Visnyk Chernihiv's'koho natsional'noho pedahohichnogo universytetu. Seriya: Psykholohichni nauky. –2014. –№ 128. – S. 307-311.
2. Borodchak M.V. Osoblyvosti politychnykh manipulyatsiy u suchasnomu informatsiynomu prostori ta sposoby protystoyannya yim / M.V. Borodchak // Naukovi studiyi iz sotsial'noyi ta politychnoyi psykholohiyi.– 2012.- №30(33). – S. 283-293.
3. Moscovici S. From collective representations to social/ S. Moscovici // Issues of sociology. – 1992ю –№ 1(2). – S. 83-96.
4. Price V. Normative and informational influences in online political discussions/ V.Price, L.Nir, & J. N. Cappella // Communication Theory. – 2006. – № 16(1). – S. 47-74.
5. Turner J. C. Towards a cognitive redefinition of the social group/ J. C. Turner // Social identity and intergroup relations. – (1982. – S. 15-40.

6. Steksova T.I. Rechevaya ahressyya v yntemet-kommentaryakh kak proyavlenye sotsyal'noy napryazhennosti/ T.I. Steksova // Politycheskaya lynchvystyka.– 2013. – № 3. – S. 77-81.
7. Datsiuk S. Kontrrevolyutsiya media. Kontr-trend/ S. Datsiuk. – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: intvua.com/news/article/1450949256-sergiy-datsyuk-kontrrevolyutsiya-media-chastina-ii-meynstrim.html intvua.com/news/article/1450949256-sergiy-datsyuk-kontrrevolyutsiya-media-chastina-ii-meynstrim.html
8. Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine Appeal to the UN, European Parliament, Parliamentary Assembly, the NATO Parliamentary Assembly, the OSCE Parliamentary Assembly, the Parliamentary Assembly of GUAM national parliaments of the world on the recognition of Russian state-aggressor – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/129-19
9. Slyusarevs'kyy M.M. Polityko-psykholohichnyy monitorynh informatsiynoho prostoru Ukrayiny: istoriya pytannya, metodolohiya, osnovni rezul'taty / M.M. Slyusarevs'kyy // Naukovi studiyi iz sotsial'noyi ta politychnoyi psykholohiyi. – 2012. – №1(4). – S. 173-186.
10. Magda Y. Hibrydna viyna: vyzhyty i peremohty/ Y. Magda // Vivat.– 2015. – S. 304.
11. Kochubeynyk O. M. Zamkneni prostory: symptomy nedialohichnosti dyskursu/ O. M. Kochubeynyk // Pedahohichnyy protses: teoriya. – 2015. – № (3-4). – S. 59-64.
12. Jørgensen M. W., Discourse analysis as theory and method / M. W. Jørgensen, L. J. Phillips. – London: SAGE, 2002.
13. Wodak R. Critical linguistics and critical discourse analysis. Political Linguistics (4).– [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu:

<http://cyberleninka.ru/article/n/kriticheskaya-lingvistika-i-kriticheskiy-analiz-diskursa>

14. Wodak R. “Discourse-society”: cognitive approach to critical discourse analysis. Political Linguistics, (19). – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: cyberleninka.ru/article/n/vzaimosvyaz-diskurs-obschestvo-kognitivnyy-podhod-k-kriticheskому-diskurs-analizu
15. Gergen K. J. Realities and relationships: Soundings in social construction/ K. J. Gergen– Harvard: University Press, 2009.

Яровой Д.А.

ДИСКУРСИВНЫЕ ФРЕЙМЫ ГРАЖДАНСКОГО ПРОТИВОСТОЯНИЯ В СОЦИАЛЬНЫХ МЕДИА

Аннотация. Исследование понятийного предела феномена гражданского противостояния в соотнесении с подобными, такими как «гражданская война», «гражданский конфликт», «социальный конфликт», «социальная напряженность», доказало важность изучения гражданского противостояния для понимания социально-психологических процессов в украинском обществе и предубеждения их негативных социальных последствий. Гражданское противостояние определено как комплексный процесс внутригосударственной конфронтации между группами в обществе, которое характеризуется наличием у сторон глубоких ценностных и идеологических противоречий.

Учитывая, что гражданское противостояние охватывает практически все слои населения, и процесс дает возможности для политico-психологического воздействия и манипуляций, в статье ставится вопрос об определении дискурсивных фреймов гражданского противостояния, с целью изучения особенностей воплощения гражданского противостояния в дискурсе и на таких его площадках как социальные медиа.

Ключевые слова: дискурсивные фреймы, гражданское противостояние, критический дискурс-анализ, социальные медиа.

Iarovyi D.A.

DISCOURSE FRAMES OF CIVIL CONFRONTATION IN SOCIAL MEDIA

Annotation. The research of conceptual boundaries of the phenomenon of civil confrontation comparing with other similar, such as "civil war" "civil conflict", "social conflict" and "social tension", demonstrated the importance of studying civil confrontation to understand the social and psychological processes in Ukrainian society and prevent negative social consequences. The civil confrontation was defined as a complex process of internal confrontations between groups in society, which is characterized by the presence of profound ideological contradictions between parties.

Given that civil confrontation covers almost all segments of the population, its participants is difficult to identify, and the process allows for political and psychological influence and manipulation, this article raises the question of determining the discursive frames of civil confrontation, to study the characteristics of civil confrontation in discourse and its certain platforms, such as social media.

Keywords: discourse frames, civil confrontation, critical discourse analysis, social media.